

LBAS VĒSTIS

Nr. 180

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība

Tiesības uz darbu ir cilvēka pamattiesības

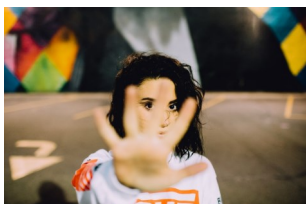
Egils Baldzēns, LBAS priekšsēdētājs

LBAS nerimstoši rūpējas, lai darba tiesības tiktu ievērotas un ekonomika pēc iespējas būtu atvērta un konkurētspējīga, un vienlaikus mēs ievērotu epidemioloģiskās normas, kuras maksimāli novērstu vīrusa pārnesi. Šīs prasības visu pandēmijas laiku ir uzturētas Ministru kabineta un Operatīvās vadības grupas sēdēs, un citās nacionālā līmeņa sanāksmēs.

Ekonomikai ir jāatdzīvojas, mums ir jādod iespēja cilvēkiem godīgi nopelnīt sev un savai ģimenei iztiku, mums ir jāpilda valsts, sociālais, pašvaldību budžets ar ienākumiem, lai mēs varētu atbalstīt gan veselības aprūpi, gan valsts drošību, gan visas sociālās vajadzības.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

Nedrīkst pieļaut darbinieku atlaišanu

14. februārī preses brīfingā LBAS aicināja valdību un Saeimu nekavējoties atcelt noteikumus, kas pieļauj nevakcinētu darbinieku atlaišanu un kas prasa vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu nepieciešamību darba pienākumu veikšanai, kā arī aicināja darba devējus neatbrīvot darbiniekus no darba, ja darbiniekiem nav vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

Vai Labklājības ministrija strādā Latvijas darbinieku interesēs?

9. februārī Darba lietu trīspusējās sadarbības apakšpadomes (DLTSA) sēdē un 11. februāra sanāksmē Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) pārstāvji, Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāvji un Labklājības ministrijas (LM) speciālisti tikās, lai diskutētu par apjomīgo likumprojektu "Grozījumi Darba likumā".

LBAS ir vairākkārt iebildusi vairākām tajā paredzētajām tiesību normu izmaiņām, un arī pēc sanāksmēm LBAS priekšsēdētāja vietniece Gita Oškāja pauda neizpratni: "LM izstrādā valsts politiku darba tiesisko attiecību regulēšanā, tās uzdevums ir ietverts tās nosaukumā – uzlabot dzīves līmeni un labklājību. Taču ir jāizdara satraucoši secinājumi par LM veidoto politiku, jo LM ir norādījusi, ka virkne grozījumi Darba likumā ir tapuši, lai efektīvizētu darba devēju darbību un resursus, taču netiek domāts par darbinieku labklājību, interesēm, tiesībām un, galvenais, – to aizsardzību, t.sk. tiesībām uz darba koplīgumu."

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

Inga Vanaga: Pedagoģis dubultā maksā par savu sirds darbu

Latvijā jau vairāku gadu garumā tiek aktualizēta pedagoģu vakanču problemātika. Būtībā izglītības nozare ir krīzes situācijā, jo pedagoģu trūkst visās izglītības pakāpēs. Veicot izglītības iestāžu vadītāju aptauju, noskaidrots, ka līdz 2021.gada 17.novembrim kopumā valstī bijušas vismaz 819 pedagoģu vakances, savukārt Latvijas Pašvaldību savienības statistika liecina, ka valstī kopumā trūkst vismaz 2030 pedagoģu – 700 pirmsskolas izglītības iestādēs un 1330 vispārīgizglītojošās skolās. Ņemot vērā samilzušo vakanču problēmu, LIZDA vērsās pie visām valsts augstākajām amatpersonām ar Atklāto vēstuli par krīzes situāciju nozarē, un beidzot ir panākta vakanču mazināšanas plāna izstrāde. Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas, kā arī Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju apakškomisijas sēdēs vairākkārt ir izskatīti jautājumi gan par vakancēm, gan par nepietiekamo budžeta vietu skaitu pedagoģijas studiju programmās.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

Pārstāvot biedru tiesības un intereses, arodbiedrībai nākas saskarties ar dažādiem jautājumiem

Šī gada sākumā LIDA pēc palīdzības vērsās kāds tās biedrs – pašvaldības policists, kura darba devējs atteicās piešķirt un izmaksāt atbilstoši noslēgtajam koplīgumam pienākošos atvaļinājuma pabalstu 50 procentu apmērā no mēnešalgas. Savu lēmumu darba devējs pamatoja ar to, ka minētais koplīgums noslēgts ar pašvaldību, kura pēc 2021. gada 1. jūlijā valstī notikušās administratīvi teritoriālā reformas un Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma spēkā stāšanās tika likvidēta, pievienojot to citai administratīvai teritorijai. Tādējādi darba devējs uzskatīja, ka minētais koplīgums, kas noslēgts starp likvidēto pašvaldību un tās darbiniekiem, nav saistošs jaunizveidotajai pašvaldībai, kura pārslēgusi darba līgumu ar biedru.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

LKDAF prasa palielināt Rīgas domes kultūras institūciju darbinieku darba algas

Saistībā ar Rīgas valstspilsētas 2022. gada budžeta projekta izskatīšanu Rīgas domē Latvijas Kultūras darbinieku arodbiedrība vērsās ar aicinājumu pie Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta direktora Māra Krastiņa ar prasību palielināt galvaspilsētas kultūras iestāžu darbinieku darba samaksu, kura būtiski atpaliek no valsts kultūras institūciju atalgojuma.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

LBAS tiekas ar labklājības ministru, iezīmē problēmas un turpmāko sadarbību

Nolūkā atjaunot pilnvērtīgu sociālo dialogu labklājības jomā, LBAS vadība 2. februārī tikās ar labklājības ministru Gati Eglīti. Darba kārtībā bija strādājošajiem un to pārstāvjiem – arodbiedrībām – svarīgākie jautājumi.

LBAS priekšsēdētājs Egils Baldzēns: “Tikšanās bija lietišķa un konstruktīva, iezīmējot konkrētus sadarbības virzienus jau tuvā nākotnē. Lai arī par dažiem jautājumiem domas atšķīrās, tomēr bija svarīgi mūsu viedokļus kaut nedaudz tuvināt un vairot izpratni par arodbiedrību nostādnēm. LBAS ministram izteica atbalstu par ieceri paaugstināt minimālo darba algu un par uzņemto kursu epidemioloģisko ierobežojumu mazināšanā, arī darba attiecību jomā.”

Viens no svarīgākajiem jautājumiem saistībā ar sociālā dialoga atjaunošanu ar Labklājības ministriju bija Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes (NTSP) Sociālās drošības apakšpadomes sasaukšana un tās turpmākā darbošanās regulāri.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

Par situāciju mājokļu apkures jomā, energoresursu sadārdzināšanos un pakalpojumu tarifu pieaugumu

LBAS atbalsta Ekonomikas Ministrijas izstrādāto atbalsta instrumentus, tomēr pastāv bažas, ka šie instrumenti ir īstermiņa risinājums, un ir nepieciešams izstrādāt ilgtermiņa stratēģiju elektroenerģijas un apkures izmaksu mazināšanai – uzsvāru liekot uz energoefektivitāti un alternatīvo enerģijas avotu ieguvu.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

LBAS rosina izmaiņas Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likumā

LBAS Saeimas Mājokļu jautājumu apakškomisijas sēdē 2. februārī aktualizēja nepieciešamību informēt sabiedrību par nepieciešamību rūpēties par savu mājokļu energoefektivitāti. Valdības pieņemtie lēmumi par pabalstu izmaksu ir svarīgi, taču pabalstu izmaksa nevar būt ilgtermiņa risinājums. LBAS iniciēja veikt grozījumus Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likumā, palielinot ar attālinātā darba veikšanu saistītos darbinieka izdevumu, kas netiek aplūkoti ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, apmēru.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

Latvijā atklāts Eiropas Jaunatnes gads

9. februārī ar Izglītības un zinātnes ministres Anitas Muižnieces, Eiropas Parlamenta deputātes Daces Melbārdes un Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā vadītājas Zanes Petres uzrunām, jauniešu un jaunatnes jomas pārstāvju vīzijām atklāts Eiropas Jaunatnes gads Latvijā – līdz šim lielākā Eiropas iniciatīva jauniešu iesaistei nacionālos, vietējos un starptautiskos pasākumos.

Jaunatnes gada atklāšanā piedalījās arī LBAS Jauniešu padomes priekšsēdētāja Anete Kīce.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

LBAS aicina pieņemt normatīvo regulējumu, lai darbinieki var saņemt pensijas pilnā apmērā

“Covid – 19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likums” pieļauj darba devējiem pieteikties VSAOI samaksas termiņa pagarinājumam, taču šāda rīcība rada tiešas negatīvas sekas darbiniekiem. Tādēļ LBAS ir nosūtījusi vēstuli Labklājības ministrijai, kurā lūdz izrādīt aktīvu iniciatīvu šīs problēmas risinājuma rašanā, uz Saeimu apstiprināšanai virzot konkrētus grozījumus “Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā”.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

LBAS forumā – par tendencēm un attīstību darba un privātās dzīves līdzsvarošanā

EIROPAS SAVIENĪBA

LBAS 8. februārī organizēja Darba & dzīves līdzsvara forumu “Tiecoties uz līdzsvaru – kas tālāk?”.

Pasākums joprojām redzams LBAS YouTube kanālā: <https://youtu.be/mQoQIwaQ7i0>

Darba un privātās dzīves līdzsvara esamība vai trūkums būtiski ietekmē darba gaitas un produktivitāti. LBAS organizētā foruma mērķis bija – iepazīties ar pēdējām tendencēm darba un privātās dzīves līdzsvara veicināšanā, aktualitātēm un likumdevēja iecerēm un plāniem. Forumā tika diskutēts arī par vecāku un aprūpētāju atbalsta instrumentiem, kā arī tika izvirzītas rekomendācijas turpmākajai darbībai. Īpaša uzmanība tika veltīta aprūpētāja pakalpojumu – vecāku personu aprūpes iespējām gan institūcijās, gan mājās – pieejamībai Latvijā. Forumā diskusijās LBAS jo īpaši pievērsa likumdevēja uzmanību, jo tieši likumdevējam būs gala vārds, pārņemot Darba un privātās dzīves direktīvas normas.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

ES diskutē par koplīgumu pārrunu vadlīnijām pašnodarbinātām personām

Eiropas Komisija ir uzsākusi konsultāciju un apspriešanās procesu par koplīgumu pārrunu vadlīnijām pašnodarbinātām personām.

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 101. pants aizliedz slēgt vienošanos starp uzņēmumiem, ja tas ierobežo konkurenci. Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka koplīguma slēgšana starp darba ņēmējiem, tostarp viltus pašnodarbinātajiem, un darba devējiem neietilpst ES konkurences noteikumu piemērošanas jomā.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

Apstiprināts LBAS projekta pieteikums

2022. gada sākumā Eiropas arodbiedrību konfederācija (ETUC) apstiprināja LABS iesniegto projekta pieteikumu un 1.februārī LBAS uzsāka īstenot projektu *Trade Union for a Fair Recovery: Strengthening the role of trade unions in mitigating the impact of the COVID-19 crisis (ETUC Project 2021-11)*. Citiem vārdiem sakot, projekta aktivitātes ir tieši vērstas uz arodbiedrību veiktspējas stiprināšanu šajā, COVID-19 pandēmijas skartajā laikā.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

Senāta spriedumu atziņas: par darba līguma uzteikumu

Ar šo rakstu tiks turpināta iepriekšējos gados iesāktā tradīcija apskatīt būtiskākos Latvijas Republikas Senāta spriedumus darba tiesībās. Turpmāk lasītāji tiks iepazīstināti ar 2021. gadā taisīto spriedumu atziņām.

Lietas apstākļi

Darba devējs uzteica darbiniekam darba līgumu pamatojoties uz Darba likuma 101. panta pirmās daļas 1. punktu un to, ka prasītājs atkārtoti nav ieradies darbā, nepaziņojot par prombūtni un tās iemesliem. Vispirms darbinieks neesot ieradies darbā laikā no 2018. gada 17. līdz 27. decembrim, bet pēc tam 2019. gada 1. aprīlī, neizpildot Darba kārtības noteikumos noteikto pienākumu nekavējoties paziņot par prombūtni un tās ilgumu, kā arī nereagējot uz darba devējas centieniem sazināties. Darba devējas ieska- tā tas nav savienojams ar darbinieka lomu uzņēmumā, kā arī darba devēja nevar paļauties, ka šāda rīcī- ba neatkārtosies.

Darbinieks uzteikumu apstrīdēja tiesā.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

Senāta sprieduma atziņas: darba līgums

To, ka dokumentiem ir jābūt kārtībā, mēs zinām no filmas “Limuzīns Jāņu nakts krāsā”. Arī darba attiecībās pret dokumentiem nedrīkst izturēties vieglprātīgi, īpaši pret darba līgumu.

Darba līgums ir daudzpusējs darījums, jo tas ietver divu tiesību subjektu – darbinieka un darba devēja – saskanīgus gribas izteikumus un divpusējs līgums, jo tajā abām pusēm ir gan tiesī- bas, gan pienākumi pret otru.

Darba likuma 39. pantā ir noteikts, ka darba līgums uzskatāms par noslēgtu ar brīdi, kad darbinieks un darba devējs ir vienojušies par veicamo darbu un darba samaksu, kā arī darbinieka turpmāku pakļau- šanos noteiktai darba kārtībai un darba devēja rīkojumiem.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).

Top jauns regulējums platformu darbam ES

2021.gada 9.decembrī Eiropas Komisija publicēja priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktī- vai par darba nosacījumu uzlabošanu platformu darbā^[1](priekšlikums). Priekšlikuma mērķis ir uzlabot darba apstākļus personām, kas veic platformu darbu, nodrošinot pareizu viņu nodarbinātības statusa noteikšanu, veicinot pārredzamību, taisnīgumu un pārskatāmību, tostarp pārrobežu situācijās. Tas at- tiecas uz digitālajām darba platformām, kas organizē ES veiktu platformu darbu, neatkarīgi no to uzņē- mējdarbības veikšanas vietas un neatkarīgi no citādi piemērojamiem tiesību aktiem.

VAIRĀK LASIET [ŠEIT](#).